

Nyomasztó is az örökség

A sporttörténész szerint aligha lesz futballfeltámadás.

LABDARÚGÁS. Az 1953-as, angolok elleni 6:3-as sporttörténeti győzelem emlékére és az Aranycsapat tiszteletére 1993-ban, a mérkőzés 40. évfordulóján az MLSZ november 25-ét a Magyar Labdarúgás Napjává nyilvánította. A vasárnapi emléknap kapcsán Szegedi Péter sporttörténésszel beszélgettünk.

Mennyiben gyökerezik az 1930-as évek kiváló magyar futballjából az Aranycsapat zsenialitása?

Az Aranycsapat játékosainak pályafutása az 1930-as években indult, s noha 1945 előtt nem szerepeltek a válogatottban, az első osztályban többen is bemutatkoztak. A játékrendszer, stratégia, taktika ugyan sokat változott a harmincas évekhez képest, de a játéktílus több meghatározó eleme – összjáték, kiváló technikai tudás – az 1910-es években kialakult Duna menti iskola szerves része volt.

Miben hasonlít az 1938-as vb-ezüstérmes csapat, és Puskásék játéktílusára?

A stílus lényegi elemei megegyeztek: a technikai tudás dominált mindkét esetben. Az Aranycsapat azonban már más játékrendszerben játszott, lényeges vonása volt például egy új szerepkör, a hátravont középcsatár megjelenése. Hidegkuti Nándor volt az egyik fő játékszervező, aki hátrálépett a csatársorból. Az uralkodó játékrendszer alapján őt az ellenfél középhátvédjének kellett követnie, így azonban az ellenfél kapuja előtt üres terület nyílt meg a magyar csatárok előtt. Másrészt nem voltak merev posztok, a játékosok meglehetősen szabadon változtathatták helyüket. Jól ismert jelenet a londoni 6:3 legendás gólja, amikor Czibor elfut a jobbszélen, beadja a labdát a jobbösszekötő helyén érkező Puskásnak, aki csinál egy fantasztikus csel, aztán gólt rúg. Puskás cselére szokás figyelni, én azonban másra

Esterházy Mártonék (pirosban) jártak eddig utoljára világbajnokságon, még 1986-ban Mexikóban

FOTÓ: AFP

hívnám fel a figyelmet: a balszélső adott be jobbszélről, és a balösszekötő vette át a labdát, a jobb oldalon. Ez a kötetlenség korábban ismeretlen volt a fociban, az ellenfelek sem tudtak rá felkészülni.

Miként sikerült a II. világháború után ilyen hamar ismét a futball élvonalába kerülnünk?

A választ három részre bontanám, az első szakmai. A magyar futballnak a 30-as évek végétől volt egy mélyrepülése. Ez annak volt köszönhető, hogy nyilvánvalóvá vált, az addig bevált felállás (2–3–5) már nem tartható, ráadásul a játék is felgyorsult és agresszívebbé vált, ám a kibontakozó rendszervitának, vagyis, hogy mi lenne a legideálisabb felállás és taktika, nem volt nyertese. Mint oly sokszor az élet más területén, az innováció volt a megoldás, a fentebb már említett, „új rendszer”, aminek kidolgozásában kulcs szerepe volt az MTK-t edző Bukovi Mártonnak. A második tényező, hogy megjelent az állam, mint futbalszervező és mecénás, ilyenre korábban Európában csak a fasiszta Olaszországban volt példa. Kiemelt hangsúlyt kapott a válogatott felkészülése, a klubok biztos lábbon álltak, nem kellett kényszerből külföldre eladniuk játékosait, mint korábban, persze a negyvenes évek végétől erre lehetőségük sem lett

volna. A harmadik tényező pedig a szerencse, szinte csoda, hogy a negyvenes évek végén a Kispestnél egyszerre ért be egy világlklasszis nemzedék, egyszersmind megteremtve a rendszer egyik kirakatcsapatának alapjait.

Hogyan látja a magyaros futball-hagyományok mai létjogosultságát?

Nem vagyok futballszakember, attól tartok, csak közhelyszerről választ tudnék adni. Két nagy „húzója” volt a magyar futballnak, az egyik az 1910-es években a Duna menti iskola megteremtése, a másik az Aranycsapat kora. Egyik sem arról szólt, hogy sablonosan átvettünk valamit a fejlettebb futballkultúrájú országoktól, hanem új, innovatív stratégiai-taktikai elemmel leptük meg a világot. Ha most megnézem hol áll a magyar válogatott vagy a klubcsapatok, nem hiszem, hogy lenne értelme azon gondolkodni, tudunk-e bármit is újítani. A mai futball már egy teljesen más világ, ahol nem gondolom, hogy belátható időn belül bármilyen mérhető sikert is el tudnánk érni. Ez már a „nagyok” játéka.

Hogyan hatott a II. VH előtti focink a világ labdarúgására?

Adtunk gólkirályt az olasz és francia bajnokságnak. 45-ig megfordult magyar edző, a teljesség igénye nélkül, a

Románál, a Juventusnál, a Lazioánál, a Milannál, az Internél, a Barcelonánál, a Real Madridnál, a Sevillánál, a Bilbaoánál, a Benficánál, a Portonál, a Sportingnál, a Marseillenél, a Bayern Münchennél, a Nürnbergnél vagy a River Platenél. 1937-ben magyar tréner volt az olasz bajnokság első három helyén végzett csapatának, úgy, hogy Olaszország nyerte az 1934-es és 1938-as világbajnokságot. Dicsőséglistánkat oldalakon át lehetne sorolni. Sajátos helyzet egyébként, hogy az olvasók zöme bizonyára ismeri a fenti klubokat, de alig tudja valaki, hogy milyen magyar játékosokra, edzőkre utaltam. Elfelejtettük őket.

Milyen érzésekkel viseltet a XXI. század fociját írárt? Lehet-e még magyar futballfeltámadás valaha?

Debreceniként, főleg budapesti egyetemi éveim alatt, identitásom fontos része volt, hogy a Debrecennek szurkolok. Négy éve, két évizedet után hagytam ott a B-szektort, és ez volt az utolsó kapocs, ami a mai futballhoz kötött. Lehet-e még magyar futballfeltámadás? Attól is függ, hogy mit várunk. Az 1914-1970 közötti futballunk öröksége nem csupán szép, de egyúttal nyomasztó örökség is. Mindent ehhez mérünk, amihez képest viszont aligha lesz feltámadás.

TAMÁS NÁNDOR